

JULEN 1961 JUSTA MORTENSEN fortæller til båndoptager.

Jeg blev født den 2/7 1879 i Nyborg, hvor min far den gang var underofficer. Jeg var nr. 2 af en flok, som efterhånden kom til at bestå af 5 børn. Af min tidligste barndom husker jeg ikke meget. Jeg kom i skole det forår, da jeg knap var 7 år, og gik der til efteråret 1888 da min far blev ansat som toldassistent og vi flyttede til Fredericia, og der levede jeg resten af min barndom. Vi boede forskellige steder i byen. Fra min skoletid husker jeg bedst eksaminerne, der jo altid var spændende, og hvor jeg altid klarede mig pænt til oprykning i næste klasse. I skolen havde vi den årlige skovtur, hvor alle marcherede til Fuglsang Skov med musik i spidsen, og der legede vi og havde forskellige konkurrencer, før vi trætte marcherede tilbage til byen igen. En stor årlig oplevelse var 6. Julifesten, hvor hele byen var i oprør, og med Regimentsmusikken i spidsen marcherede omkring til de forskellige mindesmærker, der i forvejen var pyntede med blomster og kranser, og hvor der blev holdt taler og sunget forskellige sange, bl.a., altid "1 Natten klam og kold".

Mine forældre dyrkede ikke egentlig selskabelighed, men havde nogle få venner med hvem de kom sammen til lidt kortspil og en kaffetår, og som regel en gang om sommeren til en skovtur, der enten foregik pr. Apostlenes heste eller som en sejltur i Toldbodens store sejlbåd med rorsbetjenten som fører.

på sådanne ture var vi børn altid med, og det formede sig nærmest som et sammenskudsgilde, ellers havde vi ikke stort set andre fornøjelser end dem vi selv lavede, men jeg mener aldrig, vi kedede os og syntes det kunne være anderledes.

Vi havde et godt hjem med sammenhold både mellem forældre og børn.

Den 1/10.1893 blev jeg konfirmeret af Pastor Valeur i Trinitatis Kirke Vi var 83 konfirmander, alle pigerne var i lange sorte kjoler på én nær, der var i hvid kjole, noget der den gang ikke før var set, men senere blev mere og mere almindeligt. Jeg kan huske, det var en lang formiddag. Vi blev overhørt 6 ad gangen, så det tog jo sin tid. Bagefter gik vi i flok op til alteret, mens vi sang "Her kommer Jesus dine små", så det var meget højtideligt. Festen hjemme husker jeg ikke meget af.

1894 fik jeg min første plads i Nyborg hos en bekendt af mine forældre, der havde et hjemmebageri og konditori. Der passede jeg dels butikken og hjalp ellers til i bageriet, som havde min største interesse, men det var lange arbejdsdage. Vi skulle jo have brødet tidligt i butikken, man bagte kun Wiener brød og kager, ikke rundstykker og den slags, men der skulle jo også holdes rent både her og der, og dengang lukkede vi først om aftenen, når kirkens klokker ringede 1/4 i ti, som den vist stadig gør til minde om Svenskekrigen.

Jeg blev i pladsen der til marts 1896, til den svimlende løn af 4 kr. per måned, hvilket dog steg til 5 kr. de sidste måneder før jeg skulle til Hverringe, hvor min bedstefar (morfar) var skovfoged, og for hvem min ældste søster havde holdt hus siden bedstemors død i 1893.

Jeg blev ikke spurgt, om jeg havde lyst, fik bare at vide, at nu var det min tur til at tage mig af bedstefar, for at min søster kunne komme ud at de sig om, og det blev så min skæbne.

På Hverringe var der den gang en skytte og skovfoged aspirant, som efter som tiden gik oftere og oftere havde et ærinde hos den gamle Skovfoged og da jer, efterhånden kom noget sammen med de forskellige medhjælpere på slottet så vi også der ikke så lidt til hinanden. Det endte med forlovelse. Da vi den 21. marts 1897 havde været til Niels Juuls fødselsdag og jeg blev fulgt hjem svor vi hinanden troskab for livet, og det løfte tør jeg nok sige blev holdt. 30. juli fik vi ring på til bedstefars 79 års fødselsdag og havde mange gode oplevelser sammen indtil bedstefar i marts 1898 trak sig tilbage efter at have været skovfoged på Hverringe i 43 år. Han flyttede til Odense og levede sine sidste år hos sin datter og svigersøn der. Han havde været med som kommandørsergent i hele 3 års krigen og fortalte gerne om sine oplevelser fra dengang, og han var så rask, at han som veteran var med til jubilæumsfestligheder i Fredericia 6. juli 1899. Han døde i 1903.

Jeg tog plads i huset, først i Odense og senere i Fredericia. Det var dengang meningen, at jeres far skulle overtage bedstefars stilling, men da huset, vi havde boet i, var meget gammelt og det viste sig, at det ville blive meget dyrt at lave om på, blev det besluttet, at der skulle bygges et nyt hus; men der kom en mand i vejen med en slæde, som man siger, og her var den store arbejdsstandsning i 1899, der satte en stopper for alt byggeri og der blev intet hus og som følge deraf heller ikke noget bryllup i den omgang, men skæbnen var os god. I foråret 1901 blev jeres far af skovridder Dreyer på Hverringe, opfordret til at søge stillingen som skovbestyrer og godsforvalter på Søbysøgård, som ville blive ledig til maj, fordi den daværende godsforvalter skulle overtage en stilling på Dragsholm, under hvilket Søbysøgård også hørte. Nu blev der gang i foretagendet. Pladsen skulle besættes til 1. Maj, men på grund af mange forskellige forhindringer kunne vi ikke overtage boligen i Nymarkslund før ind i juli måned. Den 20. Juli blev det til bryllup. Vi blev viet i Trinitatis kirke i Fredericia og blandt gæsterne var bl.a. vor gamle bedstefar. Samme aften rejste vi til Søbysøgård. Vi blev hentet på banegården i Odense og kørte i fuldmåneskin til vores fremtidige hjem. I Nymarkslund kom vi til at leve 25 lykkelige år med hinanden.

2. Maj 1902 fik vi vort første barn. Lidt dramatisk, fordi faderen den dag var på Bramstrup, hvis regnskaber o.s.v. han også ordnede. Der var den dag skatteopkrævning m.m., Og da faderen kom hjem, havde han fået en søn. Alt i alt var tiden i Nymarkslund en lykkelig tid. Der blev i årenes løb født 11 børn, og nogle besværligheder førte det jo med sig, men også mange små og store glæder. Vi oplevede jo i den periode den første verdenskrig 1914-1918, hvor det tit kneb med at få mange forskellige ting bl.a. kneb det med fedtstoffer og der skulle jo noget til. Vi var jo som oftest 10-12 stk. til bords hver dag, men vi havde en flink slagter og andre, som hjalp os med ernæringsmærker o.s.v. så den tid fik jo også ende. Brændsel havde vi nok af fra skov og mose, værre var det med petroleum, som aldeles blev erstattet med Karbid.

Under normale forhold havde vi vores omgangskreds som vi dyrkede dels ved små hyggelige sammenkomster og dels ved de årlige middagsselskaber, og andre fester, især om sommeren havde vi ofte gæster om søndagen og til de forskellige fødselsdage. Det var især for børnene spændende, når der kom cyklende gæster, eller der skulle hentes gæster ved Nr. Søby Station.

1908 døde lensbaronen på Dragsholm. Han var en fin og forstående arbejdsiver, som vi kun havde personlig kontakt med, når han med mellemrum kom på et kort besøg, gerne i den tid, hvor der skulle vises træer ud i skovene til de årlige auktioner. Kun enkelte gange var baronessen med, og når det skete, blev der i forbindelse med besøget givet en middag på slottet og det var jo det helt store.

Efter Lensbaronens død flyttede baronessen til Søbysøgård, hun var ikke altid lige morsom at have med at gøre og det var ikke altid hun og vores far kunne blive enige, men hun havde Lensgreven på Arreskov til værge, og så måtte han være opmand, det var især ofte nødvendigt efter at Søbysøgårds Avlsbygninger var blevet ødelagt ved en brand den 17/10-1910 og blev genopført 1911.

1918 døde baronessen og gården blev solgt, først til en Gullaschbaron, som holdt nogle frygtelige baseraller, og senere var den på flere forskellige hænder, sidst ejet af en hr. W. Jørgensen, der var en flink arbejdsgiver indtil den i 1926 blev købt af Staten og blev udstykket til mange forskellige, hvad der tillige bevirkede, at vi stod uden hjem og virke. Vi fik tilbudt at købe Møllehuset, der var bygget 1915, og hidtil havde været arbejdsbolig med 2 lejligheder. Det lavede vi i stand og flyttede ind i den 20. Maj 1926.

Den 25. Maj havde Dida Bryllup og den 20. Juli havde vi Sølvbryllup.

Til Didas bryllup spiste vi på loftet, hvor vi havde pyntet med bøgeløv og store rene fra et vildt æbletræ. Til sølvbrylluppet spiste vi i det, som senere blev lavet til tørvehus, og vi havde en god dag sammen med familie og venner. Senere formede tiiværelsen sig betydeligt bedre end vi havde turdet håbe på.

Vores far havde hele tiden givet sig af med at skrive enkelte skøder og andre dokumenter, og det arbejde tog han nu op og det blev efterhånden til et erhverv, der tog hele hans interesse og som han arbejdede med til sin død 1-12-1943. Selv den sidste dag før han blev syg, var far i Bolbro og ordne noget. Det var vist nærmest en blodprop og senere blev det til lungebetændelse.

Far kom meget omkring, mest på cykel. senere fik han bil i 1935. Så kom krigen, og vi måtte ikke køre. Vi fik dispensation til Grethes konfirmation i Sct. Hans Kirke i Odense. Det tog jo hårdt på fars helbred p fars helbred, at han ikke måtte køre bil længere. Far var jo glad for at køre, selv om han var temmelig gammel, da han fik kørekort. Han dumpede til 1. køreprøve, var lidt for kry og kørte mod kantstenen.

Det var jo anderledes på landet i gamle dage. i møllehuset havde vi en pumpe i gården; hver spand vand skulle bæres ind. Det varede mange år, før vi fik vand indlagt. Vi havde en pumperende, når vi vaskede storvask, et rør der blev hægtet på pumpen, så vi kunne pumpe vand lige ind i vaskehuset; en stor lettelse i forhold til Nymarkslund, hvor vi stod ude og vaskede og hvor skørterne tit frøs stive.

Far havde jagten. Han lavede selv sine patroner. Han havde en af hærens rifler, der var omdannet til jagtgevær. Den var fuld af sølvplader. Han har en ivrig og dygtig skytte. - Udbyttet fra jagten - råvildt - blev fordelt mellem præsten, forpagteren og os. Vi fik et dyr på skift. Ænder snepper og agerhøns blev bragt til Dragsholm, fasaner til vildthandleren. Selv har jeg kun skudt råger, mest i Allestedskoven. Når jeg kom, stod drengene og skreg " hun kører med bøsse - " hun kører med bøsse". I moreltræet skød jeg solsorte.

Vi havde altid vort brændsel gratis, I Nymarkslund havde vi ikke elektrisk lys, men vi fik det i Møllehuset. Der var bygget 4 statshuse og så fik vi det samtidig. Vi fik da også indlagt WC og en motor til pumpen og gården blev flisebelagt.

Jeg blev boende i Møllehuset om vinteren efter fars død. I april 1944 solgte jeg Møllehuset til fængslet. Da staten overtog Søbysøgård blev det indrettet til ungdomsfængsel. Jeg flyttede ud på Fåborgvej nr. 38 til Inge og hendes mand. Der fik jeg den nederste lejlighed, hvor jeg boede til 1957, da fik jeg en lejlighed på Langelinie nr. 4 i Odense, samme sted hvor jeg bor nu.
nu